

Macro economie

Hfst 5: Conjunctuur & groei

Pg 154 - 166

Hfst 5: Conjunctuur & groei

1. De conjunctuur

1. Beschrijving
2. Conjunctuurverklaring
3. Conjunctuurpolitiek

2. De economische groei

NIET te kennen

3. Ontwikkeling

1 Conjunctuur

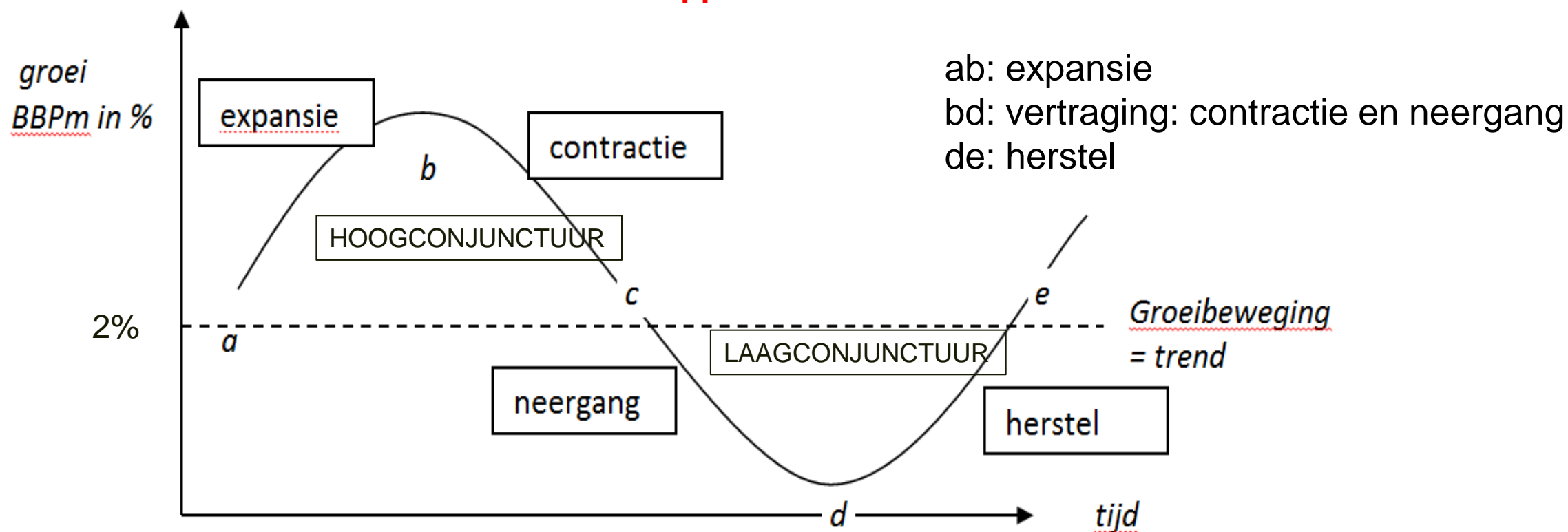
- Sinds WOII permanente groei van het reële bbp door sterke technologische vooruitgang, stijging productie en productiviteit
- Behalve 1958, '75, '81, '93, 2009, '20 = negatieve economische groei of recessie
- Voortdurende op- en neergaande beweging rond trend = **2%**
- **Conjunctuurpolitiek** zorgt voor kleine amplitudo's

1 Conjunctuur

Conjunctuurbeweging = opeenvolgende periodes van snellere en tragere economische activiteit rond een trend (in België = 2%)

Fig. 2: Conjunctuurbeweging

Opgepast: andere definities voor recessie en depressie dan in boek pg 155
Schrappen in boek!

1 Conjunctuur

- **(Technische) recessie:** gedurende minstens 2 opeenvolgende kwartalen **negatieve** economische groei
- **Double dip-recessie:** 2 recessies kort na elkaar met daartussen een korte heropleving
- **Depressie:** een langere periode (een aantal jaren) van **negatieve** groei

Bv the great depression in de VS en Europa in de jaren '30

Indicatoren van de economische activiteit

- a) Evolutie van het reële bbp
- b) Andere conjunctuurindicatoren

a) Nominale & reële groei vh bbp pg 155

Nominale bbp & groei: tegen lopende prijzen, in geld

Tabel 1: Nationale Rekeningen	Bruto toegevoegde waarde per bedrijfstak									
	Lopende prijzen in miljoenen euro's									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bruto binnenlands product	403.003	416.701	430.085	445.050	460.051	478.676	460.535	508.061	554.214	584.699

Reële bbp & groei = stijging vd KOOPKRACHT, zonder inflatie (= defleren)

Tabel 4: Nationale Rekeningen	Bruto toegevoegde waarde per bedrijfstak									
	In miljoenen kettingeuro's (referentiejaar 2015)									
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bruto binnenlands product	408.365	416.701	421.980	428.814	436.502	446.284	422.611	451.889	465.512	471.867

Formule groei: $[(\text{bbp jaar } t - \text{bbp jaar } t_{-1}) / \text{bbp jaar } t_{-1}] * 100$

OPM: De volledige tabellen in excel van de Nationale Rekeningen vind je op Canvas

a) Nominale en reële groei pg 142 & 155

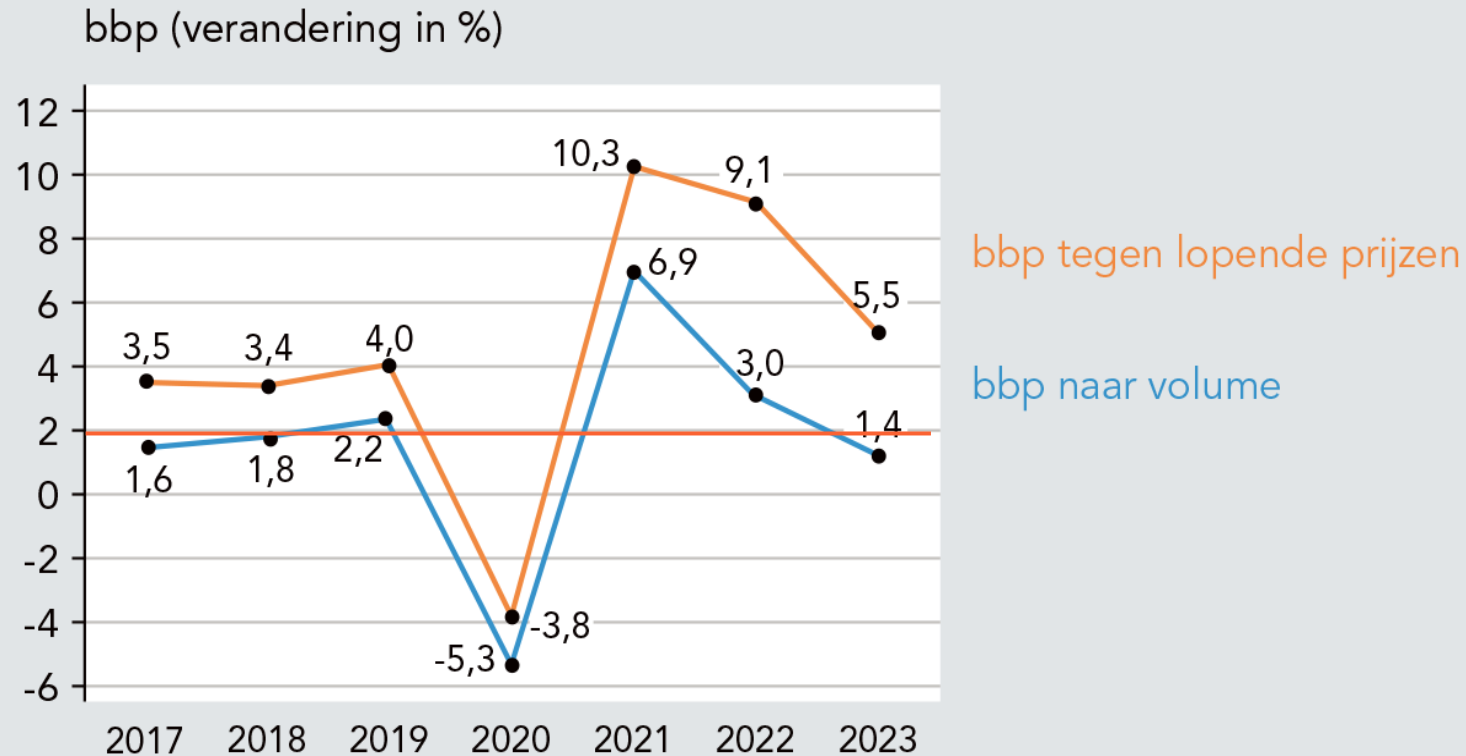
Formule groei in %: $[(\text{bbp jaar } t - \text{bbp jaar } t-1) / \text{bbp jaar } t-1] * 100$ (geef 1 cijfer na de komma)

	gebruik tabel lopende prijzen	gebruik tabel kettingeuro's
	Nominale % groei	Reële % groei
2016		
2017		
2018		
2019		
2020		
2021		
2022		
2023		
2024*		

Het verschil tussen nominale en reële groei wordt veroorzaakt door INFLATIE

* raming

a) Nominale en reële groei pg 155

In welke periode verschillen reële groei en nominale groei het meest? Waarom?

Bespreek de fasen van de conjunctuur tussen 2017 & 2023 en verklaar.

Bron: Nationale rekeningen, Nationale Bank van België Online statistieken, Brussel. Geraadpleegd op 30 april 2024, van <http://stat.nbb.be>.
Eigen berekeningen en figuur.

Groei in 2023 en 2024 (zie actualadossier!)

Met een groei van 1,3% vertraagde de Belgische economie in 2023

Persbericht Nationale Bank van België – 18/10/2024

Het Instituut voor de nationale rekeningen (INR) publiceerde op **18 oktober 2024** de gedetailleerde jaarlijkse nationale rekeningen, waaronder de rekeningen van de overheid, voor 2023. In vergelijking met de eerder gepubliceerde ramingen zijn deze statistieken gebaseerd op **volledigere informatie** en zijn ze **gedetailleerder**, met name op het gebied van de uitsplitsing van de aggregaten per bedrijfstak en per sector, de consumptie per product, de investeringen naar activa, enz.

Economie in Vlaanderen zal dit jaar trager groeien dan verwacht

18 juli 2024– Belga in VRT NWS

De groei van het bruto binnenlands product (bbp) in Vlaanderen zal dit jaar vertragen van 1,6 naar 1,4 procent. Dat **voorspellen** het Federaal Planbureau en de statistiekbureaus van de gewesten. In Brussel zou de bbp-groei wel aantrekken, van 0,7 procent in 2023 tot 1,4 procent in 2024. De Waalse economische groei zou zich stabiliseren op 1,3 procent. **Samen** maakt dat een economische groei van **1,4 procent voor België**. Die wordt vooral gerealiseerd dankzij de consumptie van de gezinnen en de bedrijfsinvesteringen. De uitvoer krimpt daarentegen.

b) Andere conjunctuurindicatoren

Nationale Rekeningen (bbp) niet onmiddellijk beschikbaar (8 à 12m vertraging)

Criteria:

- Duidelijk verband met het economisch gebeuren
- Conjunctuurgevoelig
- Sneller ter beschikking

Enkelvoudige conjunctuurindicatoren:

- **Leading** (vooroplopende) indicatoren bv bouwaanvragen, invoer
 - <https://www.bouwunie.be/nl/pers/opnieuw-triest-record-faillissementen-in-de-bouw> (27/10/24)
 - Filmpje <https://trends.knack.be/kanaal-z/z-nieuws/bekijk-crisis-in-bouwsector-aantal-bouwbedrijven-groeit-niet-meer/> (12/8/24)
- **Lagging** (vertraagde of achterlopende) indicatoren bv investeringen, arbeidsmarktcijfers
- **Coïncidente** (gelijklopende) indicatoren bv elektriciteitsverbruik, uitvoer, omzet kleinhandel

b) Synthetische conjunctuurindicatoren

1) Kwalitatieve of vertrouwensindicator van de NBB

= **CONJUNCTUURBAROMETER van de NBB**

= ONDERNEMERSVERTROUWEN

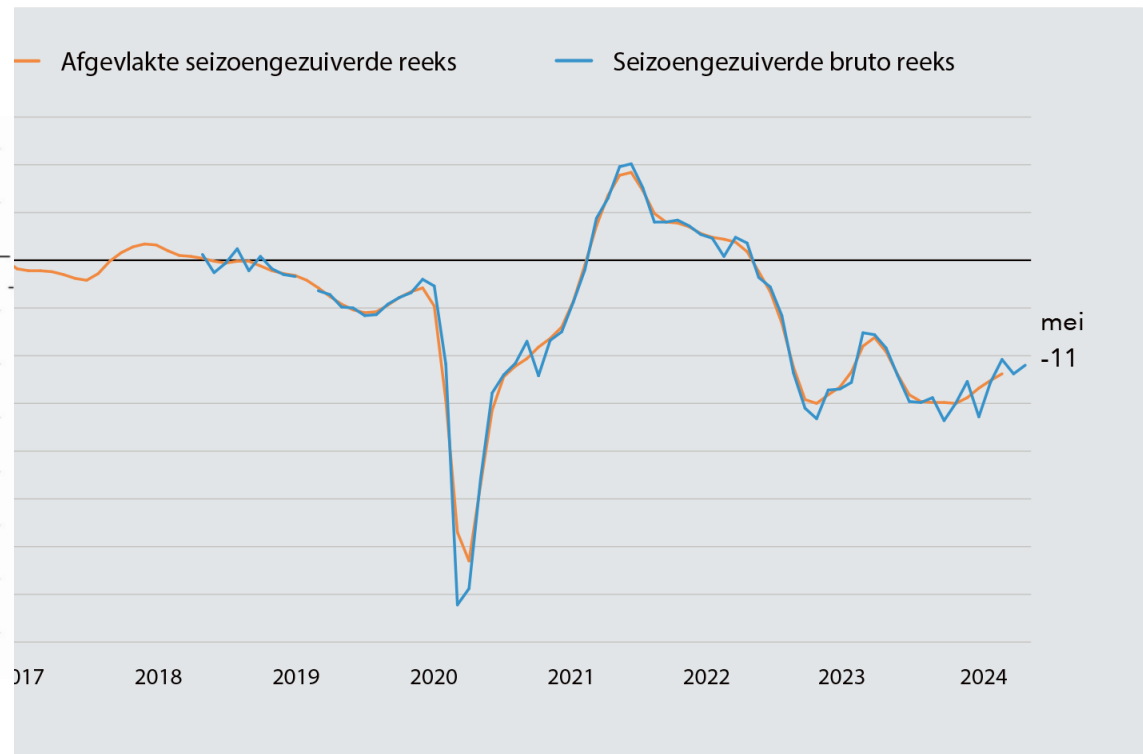
= enquête bij 6.000 bedrijfsleiders in 4 belangrijke sectoren

- Verwerkende nijverheid
- Dienstverlening aan bedrijven
- Bouwnijverheid
- Handel

Loopt 1 à 2 maanden voor op de werkelijke activiteitsontwikkeling en dus voorspellend

b) Synthetische Conjunctuurindicatoren

1) CONJUNCTUURBAROMETER van de NBB pg 157 = ONDERNEMERSVERTROUWEN

Opinie en conjunctuurenquêtes, Nationale Bank van België Online statistieken, Brussel. Geraadpleegd op 30 mei 2024, van <http://stat.nbb.be>.
figuur.

b) Synthetische conjunctuurindicatoren

1) CONJUNCTUURBAROMETER van de NBB = ONDERNEMERSVERTROUWEN

pg 157

PERSBERICHT NBB 25/10/24

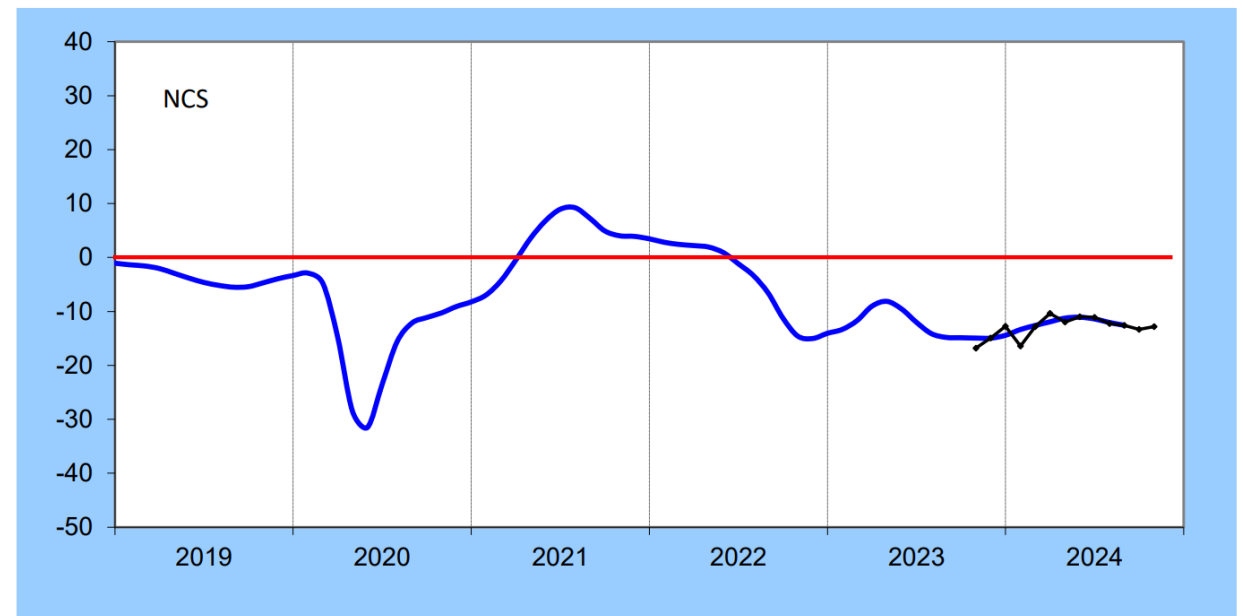
<https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/pnc2410.pdf>

Maandelijkse conjunctuurenquête bij de bedrijven – oktober 2024

Licht herstel van het ondernemersvertrouwen in oktober

- De conjunctuurbarmeter is, na de opeenvolgende dalingen sinds juni, in oktober licht gestegen
- Het vertrouwen van de bedrijfsleiders verbeterde zowel in de bouwnijverheid, de handel als in de sector van de dienstverlening aan bedrijven. In de industrie is het ondernemersvertrouwen voor de vijfde maand op rij achteruitgegaan

ALGEMENE SYNTHETISCHE CURVE

b) Synthetische conjunctuurindicatoren

1) CONJUNCTUURBAROMETER van de NBB

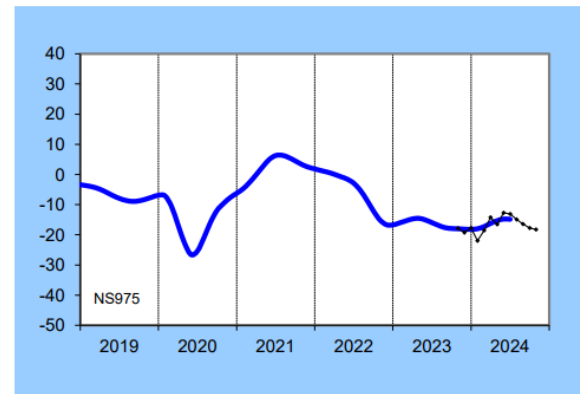
pg 157

PERSBERICHT NBB 25/10/24

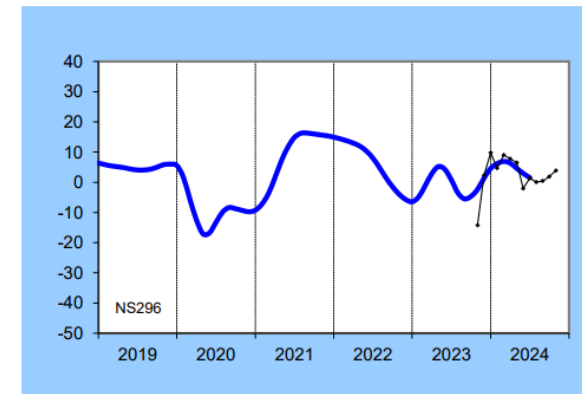
<https://www.nbb.be/doc/dq/n/dq3/histo/pnc2410.pdf>

Maandelijks conjunctuurenquête bij de bedrijven – oktober 2024

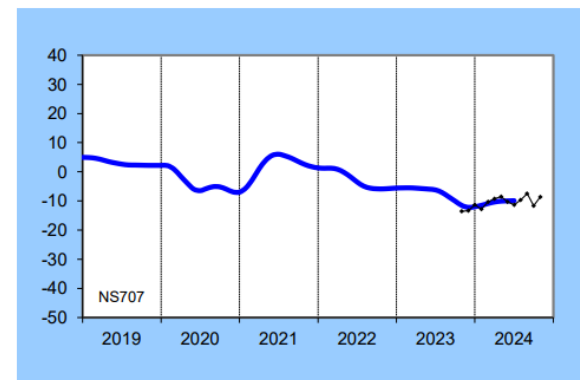
VERWERKENDE NIJVERHEID

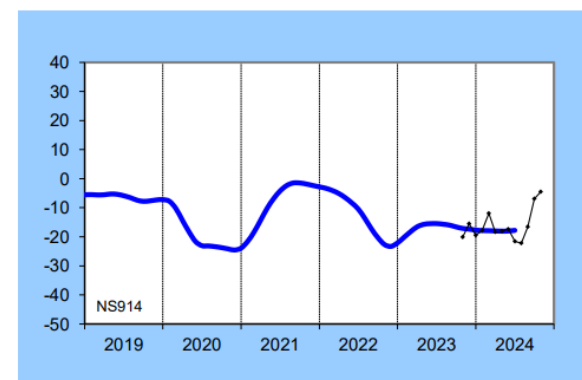
DIENSTVERLENING AAN BEDRIJVEN

BOUWNIJVERHEID

HANDEL

— Seizoengezuiverde en afgevlakte reeks
Bron: NBB

◆ Seizoengezuiverde reeks

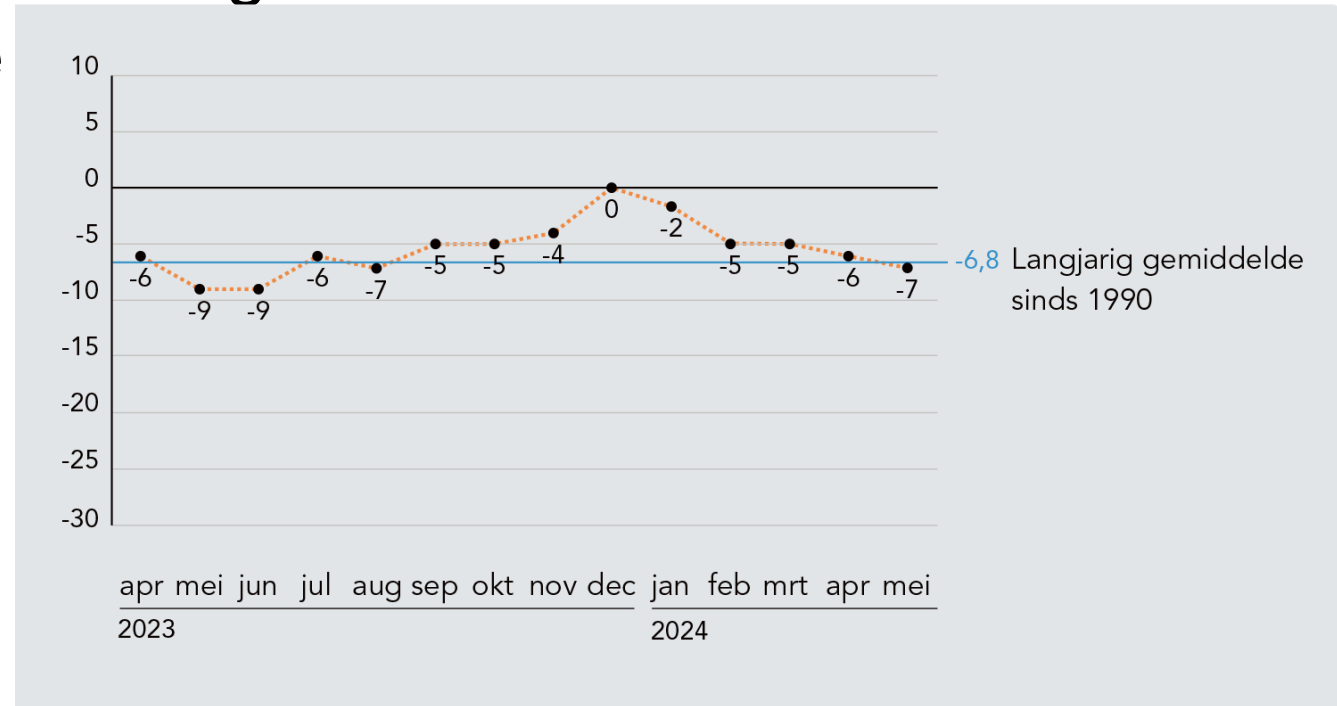
b) Synthetische conjunctuurindicatoren

2) Index van het Europese consumentenvertrouwen

= enquête bij 1.500 gezinnen
maandelijks gemeten door de NBB

4 vragen over de vooruitzichten in de volgende 12 maanden

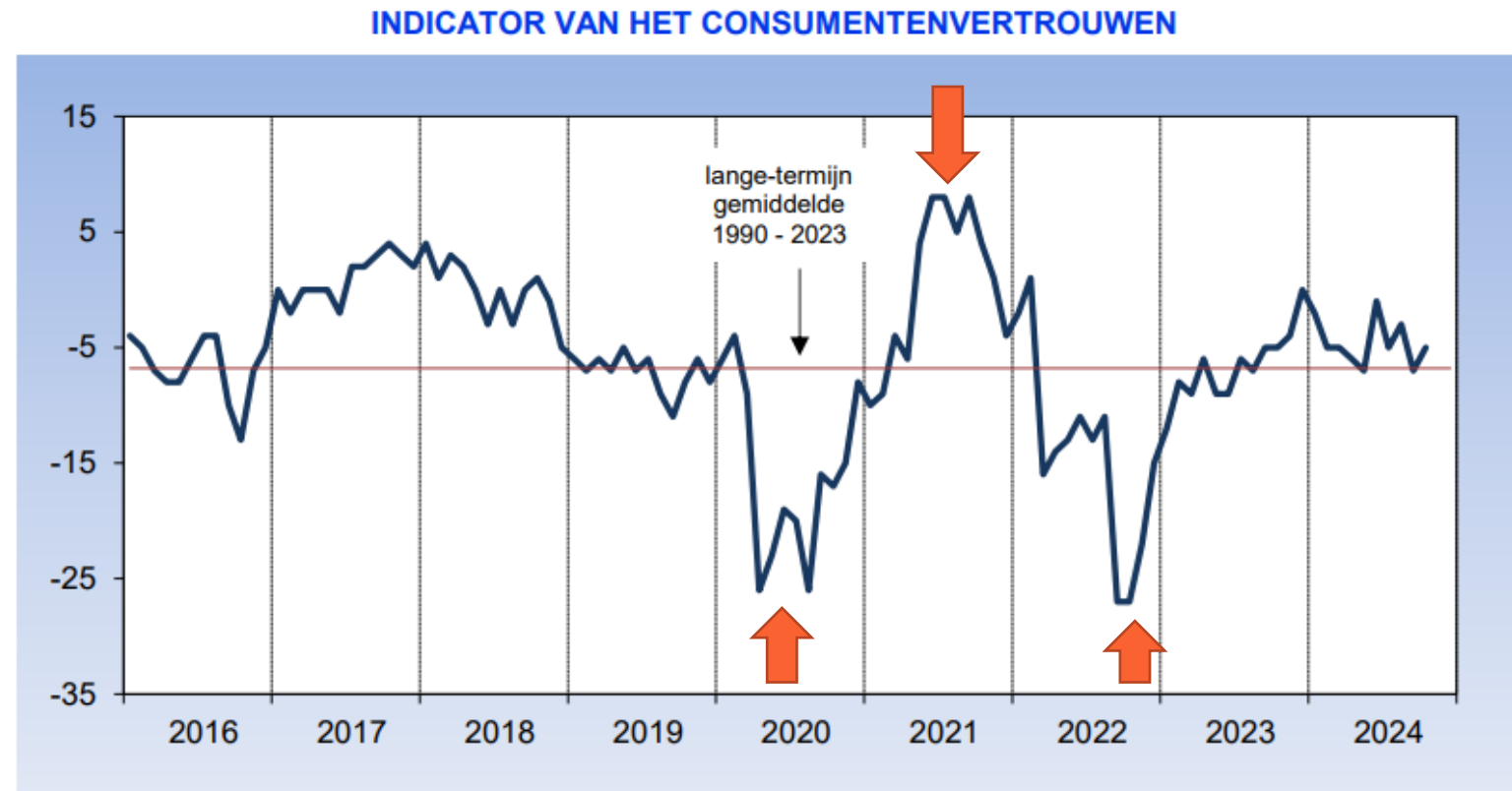
1. Economische situatie in België
2. Werkloosheid in België
3. Financiële situatie gezinnen
4. Sparen door gezinnen

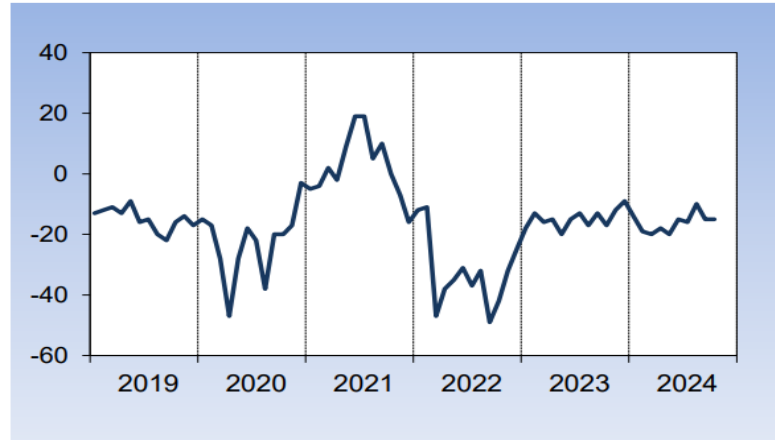
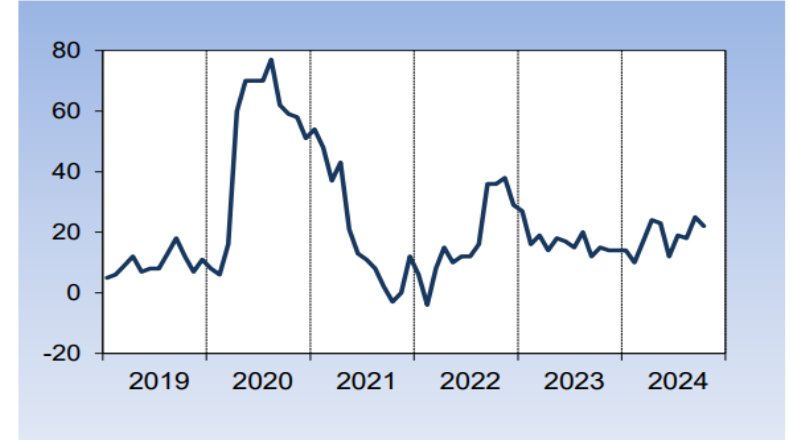
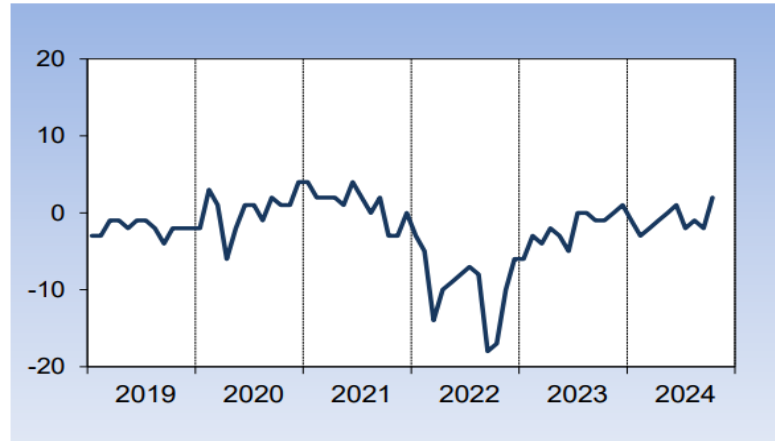
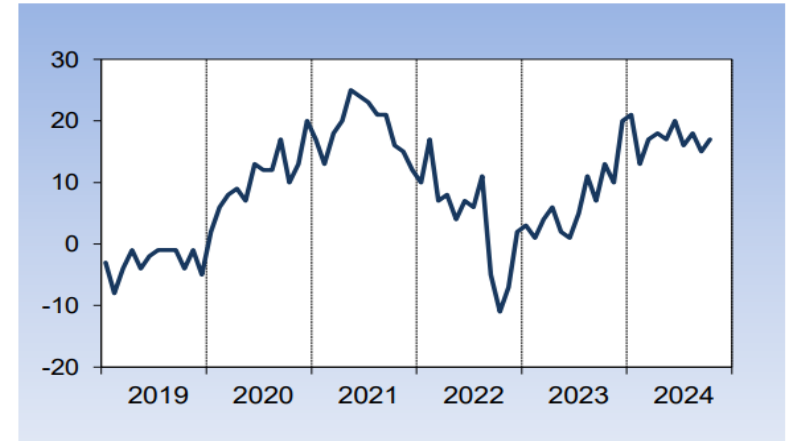
Maandelijkse consumentenenquête – oktober 2024

Consumentenvertrouwen stijgt licht in oktober

- Het vertrouwen nam toe in alle componenten van de indicator, met uitzondering van de verwachtingen over het verloop van de algemene economische situatie, die zich stabiliseerden.
- Sinds juni vertoont de vertrouwensindicator tekenen van aarzeling, waarbij een afnemend en een hernieuwd optimisme elkaar afwisselen. Deze maand ligt de indicator weer boven het langetermijngemiddelde.

Maandelijks consumentenenquête – oktober 2024

Consumentenvertrouwen stijgt licht in oktober**Vooruitzichten voor de volgende 12 maanden****Economische situatie in België****Werkloosheid in België¹****Financiële situatie van de gezinnen****Sparen door de gezinnen**

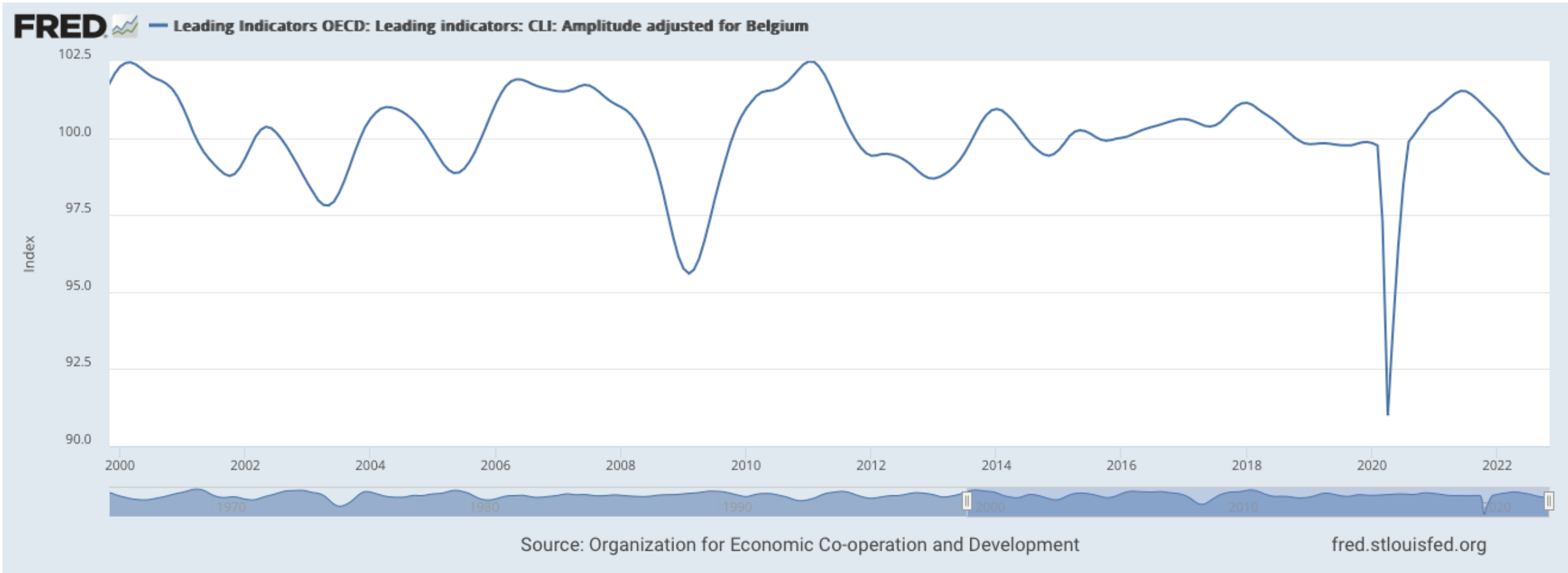
b) Synthetische conjunctuurindicatoren

3) Kwantitatieve synthetische conjunctuurindicator vb. voorlopende indicator van de OESO (pg 317) voor de industriële productie

<https://data.oecd.org/leadind/composite-leading-indicator-cli.htm>

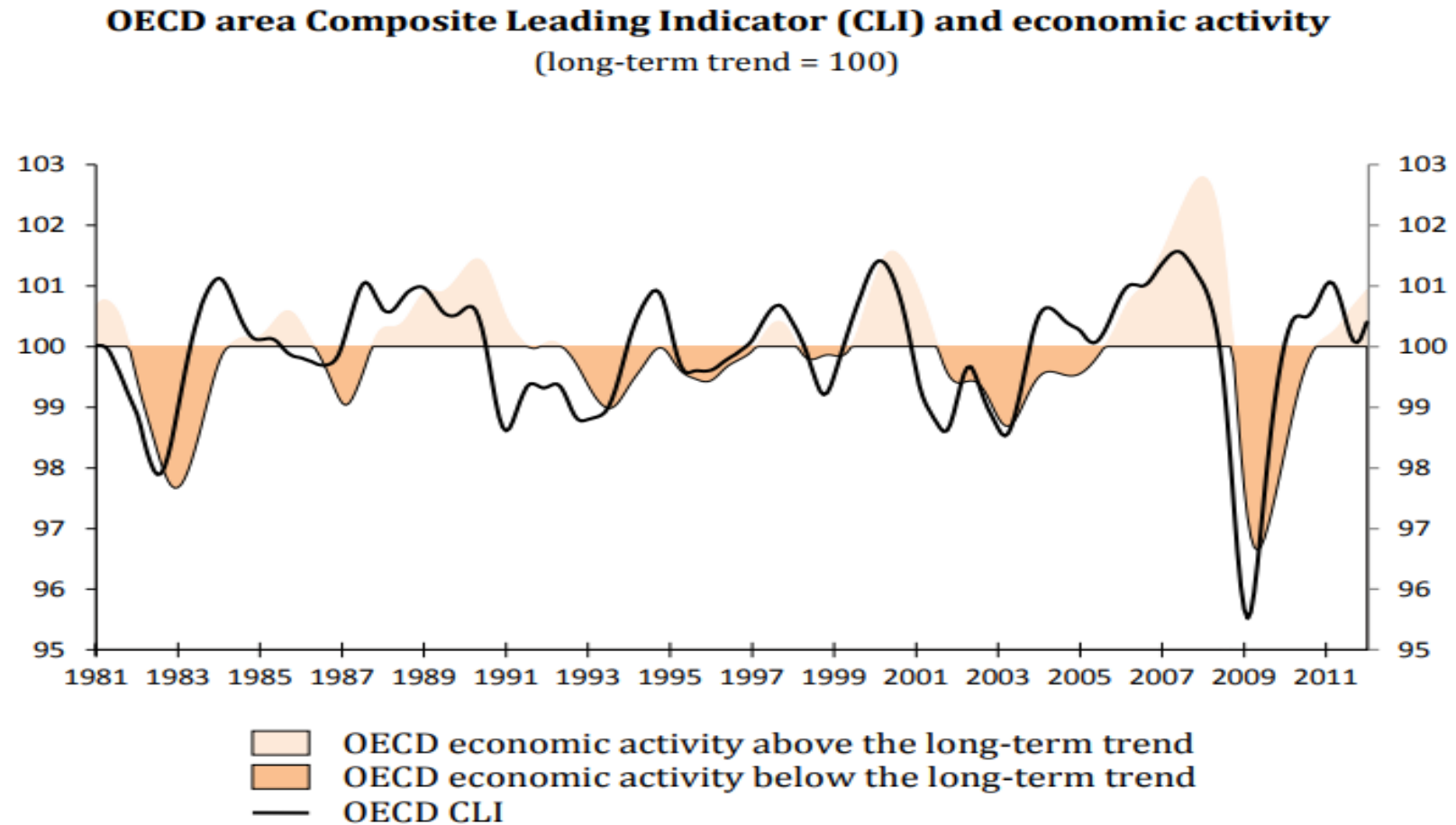
- Loopt 6 tot 9 maanden vooruit

CLI OESO voor België

<https://fred.stlouisfed.org/series/BELLOLITOAASTSAM> , geraadpleegd oktober 2024

CLI OESO: een goede voorspeller van economische activiteit

OECD System of Composite Leading Indicators

2 Conjunctuurverklaringen

Er bestaat niet één enkele verklaring maar verschillende:

1) exogene = oorzaak buiten de economie

Voorbeelden: (zie document Economische geschiedenis België: op Canvas)

- Covid (lockdowns 2020 – 2021)
- Oorlogen bv Oekraïne en Israël
- Natuurrampen bv overstroming in Wallonië (juli 2021), aardbeving in Marokko (sept 2023)
- Handelsembargo
- Terreuraanslagen bv Brussel (maart 2016), Aanslag WTC torens in NY 2001
- Oliecrisissen '73 & '79: olie-embargo OPEC
- Overheidsbeleid bv budgettair om economie te stimuleren of af te remmen, anticyclisch begrotingsbeleid

Pigou & Schumpeter: niet te kennen

2) Endogene verklaringen: oorzaak in de economie zelf:

wet van vraag & aanbod, overschotten & knelpunten

Pg 160-162: niet te kennen

2 Conjunctuurverklaringen

ANDERE VERKLARING o.b.v. SCHOKKEN (niet in handboek)

1. **aanbodschokken:** hebben een plotselinge en aanzienlijke, directe impact op de productievoorwaarden
bv prijsstijgingen aardolie '70 – '80 jaren

2021-2022: door verstoorde aanvoer grondstoffen en personeelstekort, stijgende energieprijzen
2. **beleidsschokken:** volgen uit beslissingen van de macro-economische autoriteiten
bv. Budgettair & monetair beleid
3. **schokken in de vraag van de particuliere sector:**
$$bbp = TV = C + I + G + (X - M) \quad (\text{bestedingsbenadering})$$
 - veranderingen in de consumptie bv val vh consumentenvertrouwen in '93, '09, '12, '20 en '22
 - veranderingen in de investeringen
 - veranderingen in de uitvoer bv eenmaking Duitsland '93

2 Conjunctuurverklaringen pg 163

Kondratieffcyclus: niet te kennen

3 Conjunctuurpolitiek pg 164

Doelstelling: conjunctuurschommelingen afvlakken

Instrumenten:

1. Monetaire politiek (ECB)
2. Begrotingsbeleid = budgettair beleid
3. Prijsbeleid

3 Conjunctuurpolitiek

1. Monetaire politiek

bepalen van de geldmarktrente & geldhoeveelheid in omloop door de **ECB** (zie verder Hfst 7.2)

- Bij minder gunstig evoluerende economie: (momenteel dus)
expansief monetaire beleid
→ rentedaling en geldhoeveelheid vergroten om consumptie & investering te stimuleren
- Bij oververhitting economie (of teveel inflatie): (2021 – 2023)
restrictief monetaire beleid
→ rentestijging en geldhoeveelheid inkrimpen

3. Conjunctuurpolitiek

Inflatie eurozone stijgt naar 2% in oktober, voldoet aan doelstelling ECB

Prijsstijging iets boven verwachting, te midden van gemengde economische groei

Sara Silano | 31 oktober, 2024 | 12:27

AAA

Hoe zal de ECB hierop reageren? Waarom?

3 Conjunctuurpolitiek

2. Begrotingsbeleid (anticyclisch) budgettair beleid

= dmv inkomsten/uitgaven = begroting van de overheid invloed uitoefenen (Hfst 11.4)

- Bij dalende conjunctuur zijn extra koopkrachtinjecties & stimuli noodzakelijk (bv ondersteuning 2020-22)
= **expansief budgettair beleid**
→ de overheidsuitgaven & overheidsschuld stijgen
- Bij gunstig evoluerende conjunctuur zou de overheid (in theorie) de uitgaven kunnen beperken en de inkomsten (o.m. via belastingen) kunnen verhogen
= **restrictief budgettair beleid**

3 Conjunctuurpolitiek

2. Begrotingsbeleid (anticyclisch) budgettair beleid: 2023 vs . 2024

Waarom de Belgische economie het veel beter doet dan die van de buurlanden

Alleen de industrie ontsnapte niet aan de groeivertraging. — © Fred Debrock

Het Belgische bruto binnenlands product groeide in het eerste kwartaal met 0,5 procent. De gevreesde recessie lijkt veraf. België doet het ook veel beter dan de buurlanden.

Stijn Decock

Donderdag 1 juni 2023 om 16:30

Slecht nieuws voor De Wever: begroting 2025 roder dan verwacht

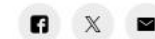

© Dirk Waem/belga

De Belgische begroting duikt volgend jaar verder in het rood tot ruim 30 miljard euro. Dit terwijl de werkgelegenheidsgraad amper toeneemt.

Christof Vanschoubroek

Woensdag 11 september 2024 om 15:04

3 Conjunctuurpolitiek

3. Prijsbeleid

Loon- en prijsstijgingen dienen evenredig te evolueren met de productiviteit.

VOORBEELDEN

- indexsprong (2015),
- bevroren prijzen of lonen,
- loonnorm (zie later hfst 6)

5.2 De economische groei pg 165

= LT begrip

Groei van het reële bbp

Zie grafieken op volgende slides, meer achtergrond over de Economische geschiedenis van België vind je in een document op Canvas

- Jaren '30: Grote depressie
- Jaren 50': +3% = hoogconjunctuur
- Jaren '60: Golden sixties: +4,9% = hoogconjunctuur
- Jaren '70-'80: oliecrisissen = laagconjunctuur
- 2008-2009: Grote recessie: bankencrisis
- 2012-2013: €-crisis schuldencrisis → 2014 Draghinomics
- 2020: Coronacrisis & grote lockdown
- 2021: herstel met onstuimige groei en hoge inflatie
- 2022: Russische invasie in Oekraïne → stijgende energieprijzen → galopperende inflatie
- 2023: België hield relatief goed stand dankzij bedrijfs- en overheidsinvesteringen in vgl met EU. Private consumptie hield beter stand dankzij loonindexeringen en steunmaatregelen (zie actuadossier).

Lees ook de tekst pg 191-195 ivm geschiedenis (hfst 6)

1 Conjunctuur op lange termijn

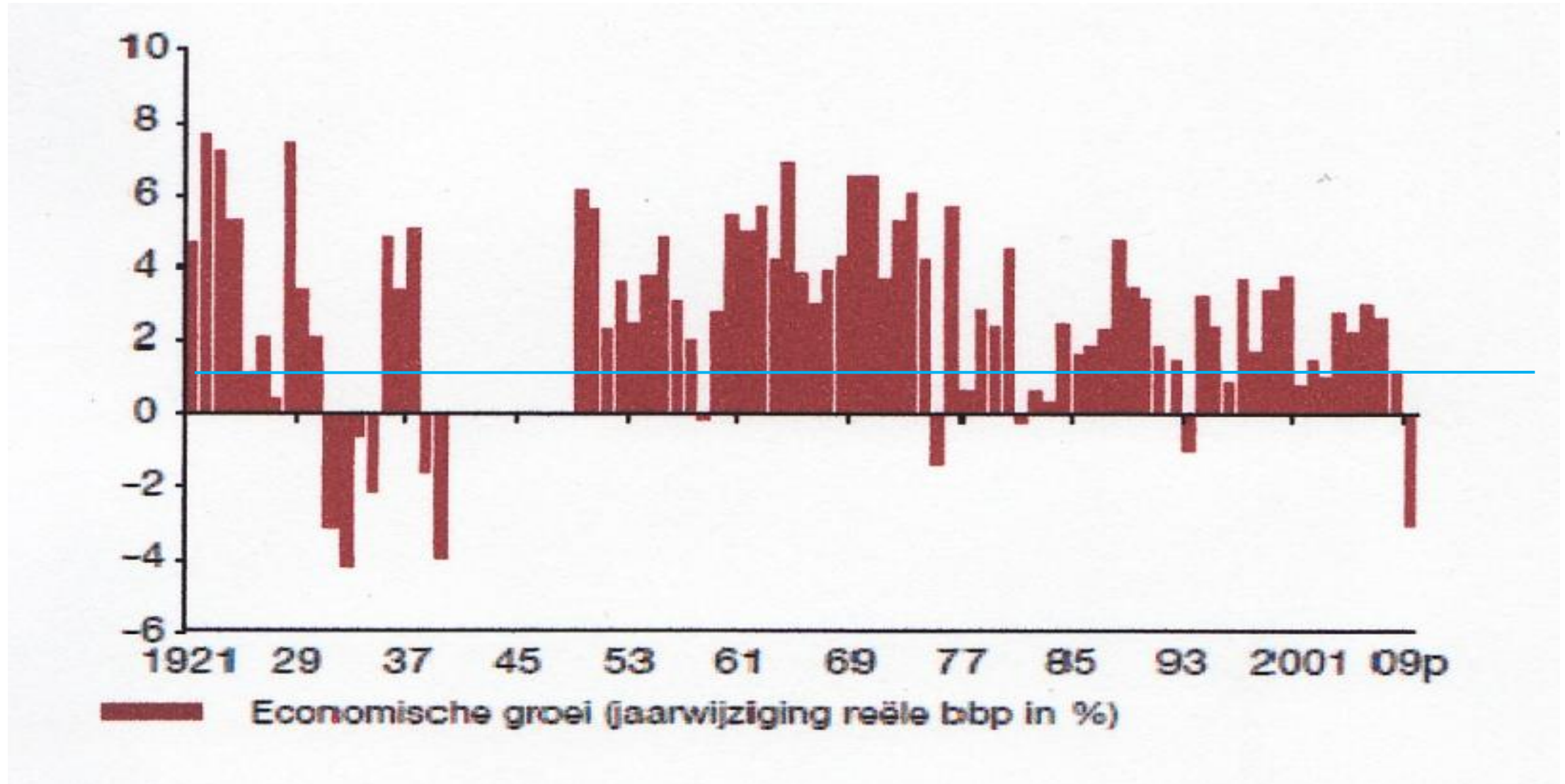
Negatieve groei in

- 1975: 1ste oliecrisis = aanbodsschok
- 1981: 2de oliecrisis = aanbodsschok
- 1993: Ondertekening Verdrag van Maastricht: intentie oprichting / toetreding EMU = Europese Monetaire Unie (€) & éénmaking Duitsland (daling onze X) = vraagschok
- 2009: gevolg van huizen crisis in VS, val Lehman Brothers → financiële crisis, bankencrisis
- 2020: lockdowns door Coronacrisis

Stagnatie in

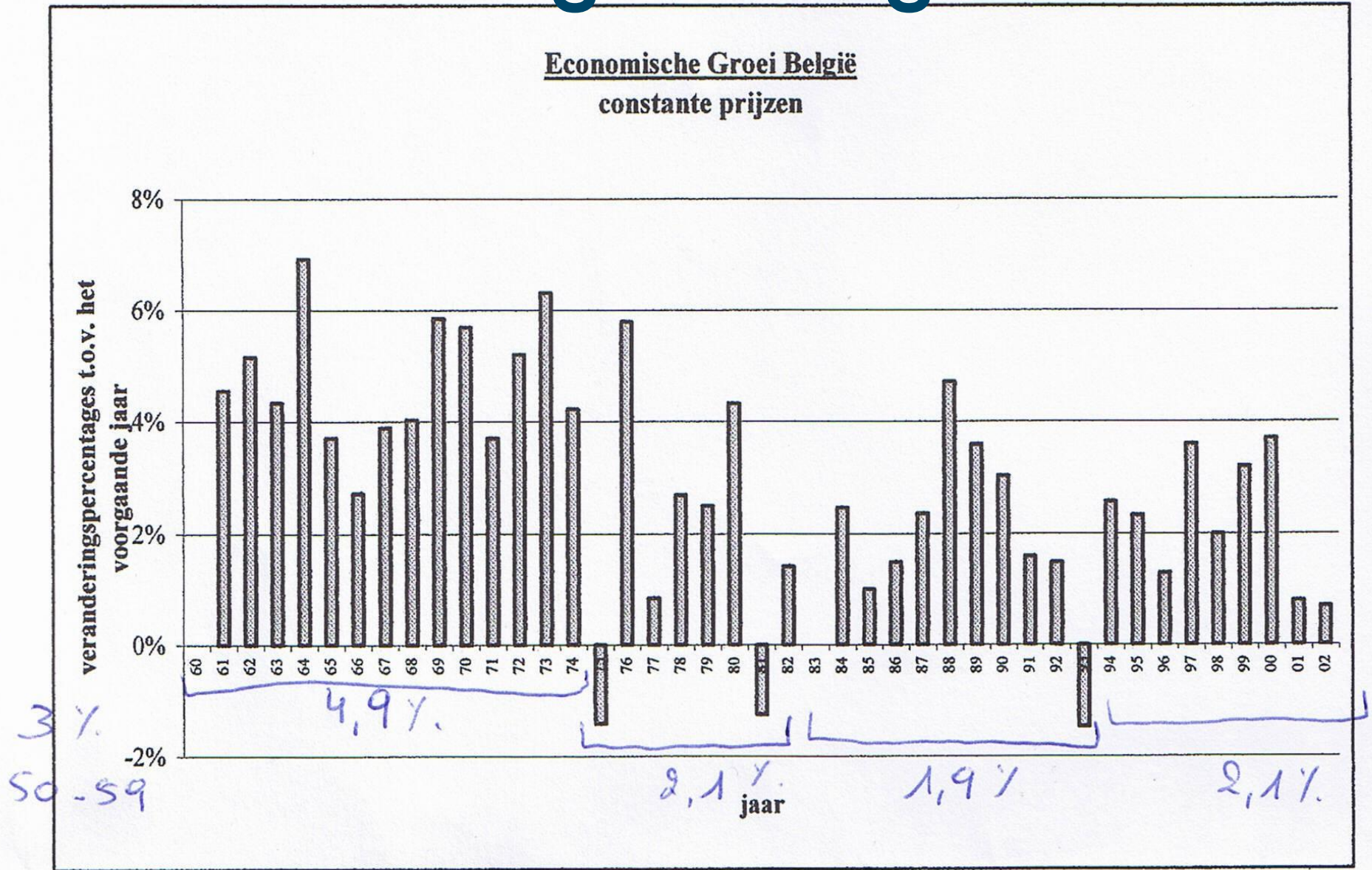
- 2012-2013 (gevolg van overheidsschuldencrisis = €-crisis)

Reële economische groei België 1921 – 2009

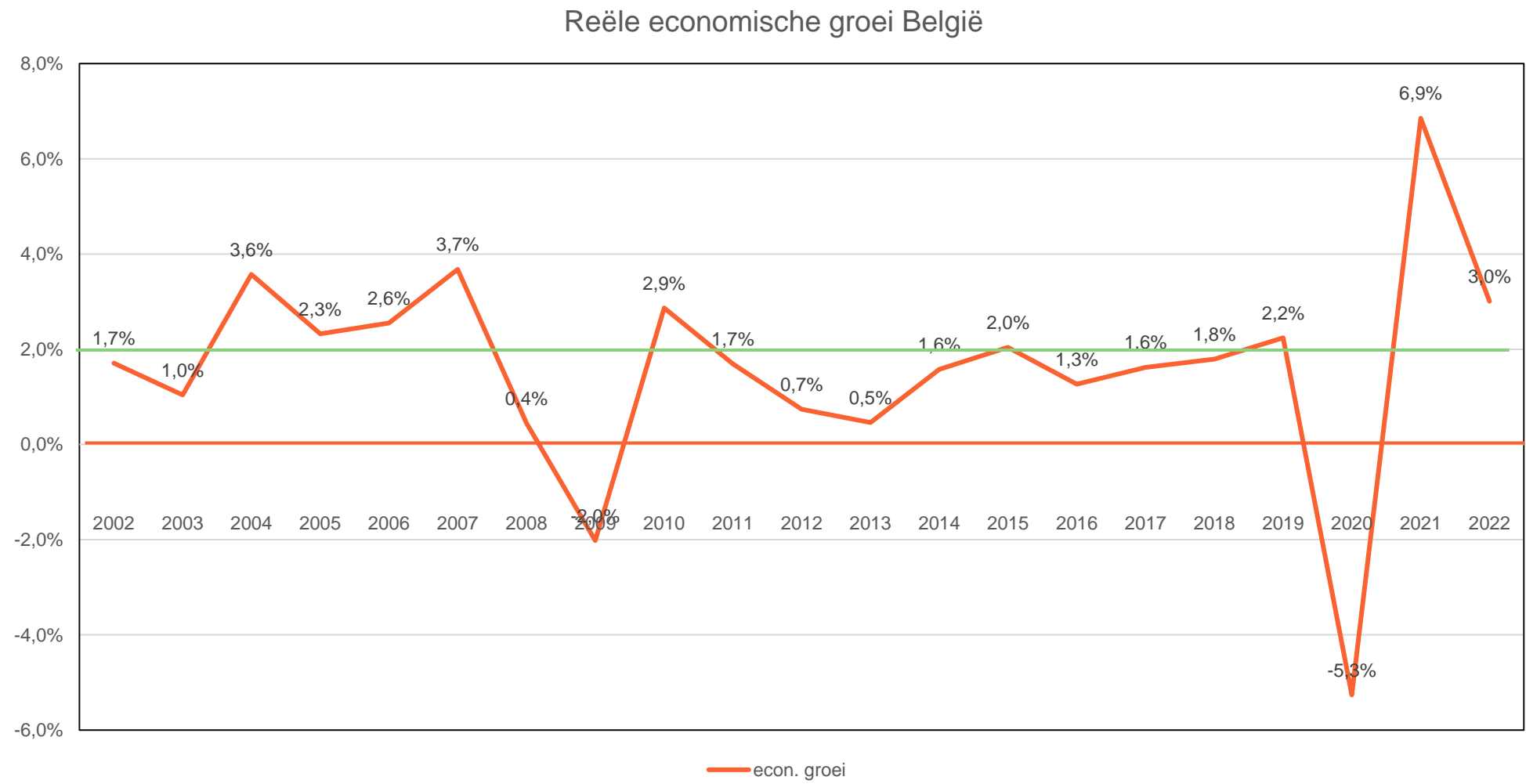

zie document Economische geschiedenis België: op Canvas

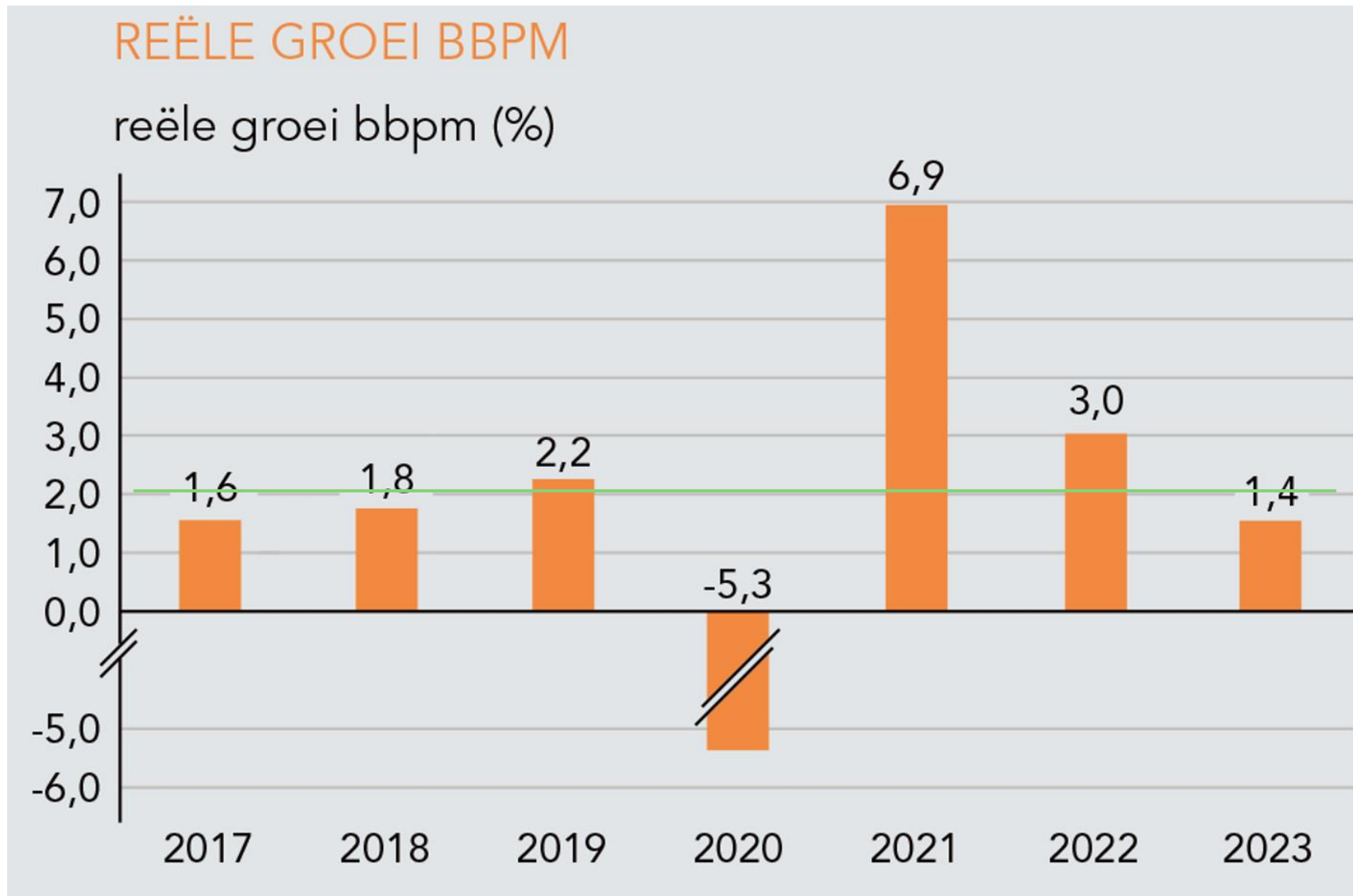
Reële economische groei België 1960-2002

Reële economische groei België 2002 - 2022

Reële economische groei België 2017 - 2023

Pg 142

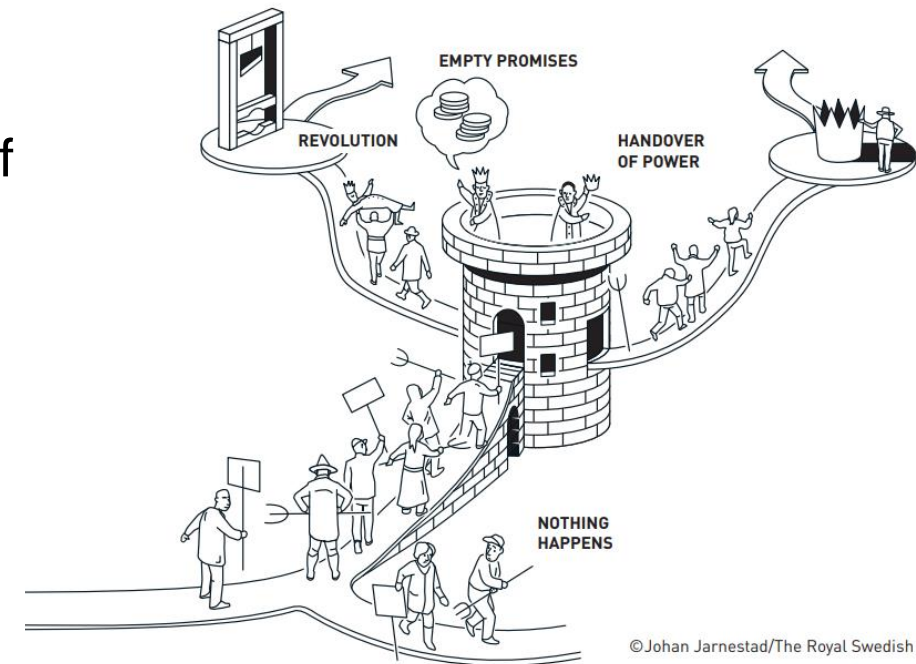
2) Determinanten van groei pg 165

- Bevolkingsgroei: bepaalt het aantal arbeidskrachten en de vraag
- Investerings: vraag en uitbreiding van de productiecapaciteit
- Technische ontwikkeling = innovatie: verhoogt de productiviteit
- Onderwijs = investering in menselijk kapitaal, verhoogt de productiviteit

2) Determinanten van groei volgens nobelprijswinnaars economie 2024

- Extractieve instellingen
 - Elite behoudt winsten voor zichzelf
 - Ontmoedigt innovatie
 - → systeem houdt zichzelf in stand tenzij revolutie of machtsoverdracht
- Inclusieve instellingen
 - Investeren winst in onderwijs, infrastructuur, ...
 - Bieden rechtszekerheid, wat investeringen en innovatie aanmoedigt
- Instellingen tijdens kolonisatie beïnvloeden groei tot nu

© Johan Jarnestad/The Royal Swedish Academy of Sciences

3) De voor- en nadelen van de economische groei pg 166

- + stijging reële inkomens
- + toename aantal beschikbare producten
- + technologische vooruitgang
- + toename overheidsinkomsten, wat gebruikt kan worden voor onderwijs, gezondheidszorg, schuldvermindering, ...
- Uitputting grondstoffen en milieuverontreiniging = grenzen aan de groei

Rest van het hfst niet te kennen
Lees zeker de actualadossiers op Canvas en volg de
economische actualiteit in de media